

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра _____

Психології та соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан факультету
здоров'я людини

“24” 03 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія індивідуальних відмінностей

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти _____

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Факультет здоров'я людини	05 Соціальні та поведінкові науки	053 Психологія	«Психологія»

Розробники: Лосієвська О.Г., д. психол. н., професор, професорка
кафедри психології та соціології

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної
комісії): психології та соціології

(назва кафедри)

Протокол № 9 від 15 03 20 23 р.

Завідувач кафедри (голова
предметної комісії):

(підпис)

Бохонкова Ю. О.

(прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

Здоров'я людини

(назва факультету)

Протокол № 1 від 23 03 20 23 р.

Голова методичної комісії:

(підпис)

Тарасов В.Ю.

(прізвище та ініціали)

Передумови для вивчення

Дисципліни, що забезпечують		
Семестр	Найменування дисципліни	Найменування теми
1	Загальна психологія	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10.11,12,14
2.	Психофізіологія	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10.11,12,14
3	Порівняльна психологія	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10.11,12,14
4	Соціальна психологія	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10.11,12,14
5.	Гендерна психологія	5

Програма навчальної дисципліни

Вид заняття	Короткий зміст навчальних занять, тематика індивідуальних та/або групових завдань	Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання	Кількість отримуваних балів min-max
Тема 1. Диференціальна психологія: предмет, історія, основні поняття, методи вивчення , прийоми та засоби наукової класифікації			
Лекції	<p><u>Стислий зміст.</u> Історія становлення диференціальної психології. Методи дослідження в диференціальній психології. Ієрархічна структура суб'єкта взаємодії зі світом: організм - індивід - особистість - індивідуальність. Розподіл індивідуальних розходжень. Роль спадковості й середовища в детермінації межіндивідуальної варіативності.</p>	Участь у обговоренні	1,4
Практичні заняття	<p>Тема. Диференціальна психологія: предмет, історія, основні поняття, методи вивчення, прийоми та засоби наукової класифікації.</p> <p><u>Стислий зміст.</u> Історія становлення диференціальної психології. Методи дослідження в диференціальній психології. Ієрархічна структура суб'єкта взаємодії зі світом: організм - індивід - особистість - індивідуальність. Розподіл індивідуальних розходжень. Роль спадковості й середовища в детермінації межіндивідуальної</p>	Тест	4

	варіативності.		
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Єдина концепція стилю як об'єднання позицій когнітивного, діяльнісного й особистісного підходів.	Доповідь, презентація	4
Тема 2. Конституційні типи й типологія темпераменту			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Різноманіття відносин між статурою й поведженням. Конституціональна гіпотеза. Співвідношення темпераменту й характеру в структурі інд-ті. В чому є еволюційне призначення темпераменту? Поняття універсальних дихотомій людинознавства: схожість різниця; спадковість – набування та ін.	Участь у обговоренні	1,4
Практичні заняття	Тема. Конституційні типи й типологія темпераменту <u>Стислий зміст.</u> Різноманіття відносин між статурою й поведженням. Конституціональна гіпотеза. Співвідношення темпераменту й характеру в структурі інд-ті. В чому є еволюційне призначення темпераменту? Поняття універсальних дихотомій людинознавства: схожість різниця; спадковість – набування та ін.	Тест	4
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Аналіз Психодіагностичні методик дослідження мислення	Доповідь, презентація	4
Тема 3. Індивідуальна специфіка психічних процесів. Поняття універсальних дихотомій людинознавства: схожість різниця; спадковість – набування та ін.			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> .Що таке факторні теорії інтелекту? Що вивчає диференціальна когнітологія? Обґрунтуйте неодмінність переорієнтування процесу навчання на урахування психофізіологічних закономірностей роботи головного мозку. Теорії, присвячені проблемі геніальності. Методи вивчення геніальності. Розумова неповноцінність. Навчання й реабілітація. Навчання в школі й розумові здібності	Участь у обговоренні	1,4
Практичні заняття	Тема. Індивідуальна специфіка психічних процесів. Поняття	Тест	4

	<p>універсальних дихотомій людинознавства: схожість різниця; спадковість – набування та ін.</p> <p><u>Стислий зміст.</u> Що таке факторні теорії інтелекту? Що вивчає диференціальна когнітологія? Обґрунтуйте неодмінність переорієнтування процесу навчання на урахування психофізіологічних закономірностей роботи головного мозку. Теорії, присвячені проблемі геніальності. Методи вивчення геніальності. Розумова неповноцінність. Навчання й реабілітація. Навчання в школі й розумові здібності.</p>		
Самостійна робота	<p><u>Стислий зміст.</u> Нейробіологія. Феномен впливу на когнитивну сферу особистості</p>	Доповідь, презентація	4
<p>Тема 4. Індивідуальні варіанти компонентів характеру. Особистість, особливості стилю особистості у диференційно-психологічних дослідженнях</p>			
Лекції	<p><u>Стислий зміст.</u> Різноманітність теорій особистості. Дослідження особистості в галузі творчості. Аномалії особистості й антисоціальне поведіння. Психологія вивчення характеру у роботах А.Ф. Лазурського. Поняття «нормальний характер». Основні напрямлення патохарактерологічного розвитку особистості.</p>	Участь у обговоренні	1,4
Практичні заняття	<p>Тема. Індивідуальні варіанти компонентів характеру. Особистість, особливості стилю особистості у диференційно-психологічних дослідженнях</p> <p><u>Стислий зміст.</u> Різноманітність теорій особистості. Дослідження особистості в галузі творчості. Аномалії особистості й антисоціальне поведіння. Психологія вивчення характеру у роботах А.Ф. Лазурського. Поняття «нормальний характер». Основні напрямлення патохарактерологічного</p>	Тест	4

	розвитку особистості.		
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Психологічні основи навчання з урахуванням латеральної асиметрії півкуль головного мозку.	Доповідь, презентація	5
Тема 5. Статеві відмінності в диференціальній психології. Вікові аспекти в розвитку індивідуальності			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Ключові поняття теорії розвитку статевої ідентичності. Що розуміється під поняттям «гендер»? Приклади із художньої літератури та мистецтва до визначених С.Бем типах психологічної статі? Поняття «лібідо» з позиції психоаналізу. Та трактування даного терміну у теорії Юнга. Характеристика фізичного та психічного здоров'я з точки зору статі. Стереотипи та забобони, які торкаються статевої поведінки у різних культурах. Основні аспекти вивчення нейроандрогенетичної теорії Лі Елліса. Основні аспекти вивчення еволюційної теорії статі В.А.Геодакяна.	Участь у обговоренні	1,5
Практичні заняття	Тема. Статеві відмінності в диференціальній психології. Вікові аспекти в розвитку індивідуальності <u>Стислий зміст.</u> Ключові поняття теорії розвитку статевої ідентичності. Що розуміється під поняттям «гендер»? Приклади із художньої літератури та мистецтва до визначених С.Бем типах психологічної статі? Поняття «лібідо» з позиції психоаналізу. Та трактування даного терміну у теорії Юнга. Характеристика фізичного та психічного здоров'я з точки зору статі. Стереотипи та забобони, які торкаються статевої поведінки у різних культурах. Основні аспекти вивчення нейроандрогенетичної теорії Лі Елліса. Основні аспекти вивчення еволюційної теорії	Тест	4

	статі В.А.Геодакяна.		
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Аналіз психометричних досліджень міжстатевих відмінностей у когнітивних процесах та інтелектуальних здібностях.	Доповідь, презентація	5
Тема 6. Соціальний і соціоекономічний статус індивідуальності. Людина та професія.			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> .Міжособистісна комунікація: що є стійким, а що змінюється у стильовій поведінці? .За допомогою яких складових робиться висновок про професійну типологію людини? Індивідуальні стилі реагування на стрес, та захист особистості.	Участь у обговоренні	1,4
Практичні заняття	Тема. Соціальний і соціоекономічний статус індивідуальності. Людина та професія. <u>Стислий зміст.</u> Міжособистісна комунікація: що є стійким, а що змінюється у стильовій поведінці? За допомогою яких складових робиться висновок про професійну типологію людини? Індивідуальні стилі реагування на стрес, та захист особистості.	Тест	4
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Ключові поняття теорії розвитку статевої ідентичності. Що розуміється під поняттям «гендер»?	Доповідь, презентація	5
Тема 7. Стиль та стильові особливості індивідуальності.			
Лекції	<u>Стислий зміст.</u> Надайте порівняльну характеристику самоактуалізації та рівню психічного розвитку за А.Ф.Лазурським. Що таке стратегії психологічного визначення (coping strategies) і які їх види вам відомі? Тренінгова робота за "темою: «Самоактуалізація особистості». Мова як фактор, регулювання поведінки. Вплив якості життя на процеси адаптації	Участь у обговоренні	1,5
Практичні	Тема.	Тест	4

заняття	<u>Стислий зміст.</u> Надайте порівняльну характеристику самоактуалізації та рівню психічного розвитку за А.Ф.Лазурським. Що таке стратегії психологічного визначення (coping strategies) і які їх види вам відомі? Тренінгова робота за "темою: «Самоактуалізація особистості». Мова як фактор, що регулює поведінку. Вплив якості життя на процеси адаптації		
Самостійна робота	<u>Стислий зміст.</u> Різноманітність теорій особистості. Дослідження особистості в галузі творчості	Доповідь, презентація	5

Критерії оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Вимоги
90 – 100	A	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни у повному обсязі, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи та наукові узагальнення; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги; алгоритми оптимального застосування та використання опанованого матеріалу в професійній діяльності;</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження; рефлексувати та критично оцінювати результати психологічних досліджень, формулювати аргументовані висновки; презентувати результати власних досліджень усно / письмово; застосовувати знання у практичних ситуаціях, обґрунтовано приймати необхідні рішення як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.</p>
82 – 89	B	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи з незначними неточностями; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги припускаючи несуттєві помилки.</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження; рефлексувати та критично оцінювати результати психологічних</p>

		досліджень, формулювати аргументовані висновки; презентувати результати власних досліджень усно / письмово; застосовувати знання у практичних ситуаціях, але не достатньо обґрунтовано приймати необхідні рішення як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.
74 – 81	C	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи припускаючи незначні помилки; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, але з неточностями та помилками; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги припускаючи несуттєві помилки.</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, але припускати помилок у дотриманні процедури дослідження; недостатньо рефлексувати результати психологічних досліджень та формулювати висновки; презентувати результати власних досліджень усно / письмово; застосовувати знання у практичних ситуаціях, але не достатньо обґрунтовано приймати необхідні рішення як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.</p>
64 – 73	D	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни, основні теоретико-методологічні положення, концептуальні підходи на задовільному рівні, припускаючи помилки та неточності; закономірності та особливості розвитку, функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань, але з помилками та неточностями; валідний та надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження та надання психологічної допомоги припускаючи суттєві помилки.</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, але припускати помилок у дотриманні процедури дослідження; формулювати висновки з недостатньою аргументацією; презентувати результати власних досліджень усно; застосовувати знання у практичних ситуаціях, але припускати суттєвих помилок щодо обґрунтування прийнятих рішень як у стандартних, так й нестандартних соціальних ситуаціях, у відповідності до опанованих знань з даної дисципліни.</p>
60 – 63	E	<p><u>Знати:</u> матеріал навчальної дисципліни в обмеженому обсязі, припускати плутанини щодо основних теоретико-методологічних положень дисципліни; вибірково психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) для проведення психологічного дослідження</p> <p><u>Вміти:</u> формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, але припускати суттєвих помилок; вибірково застосовувати знання на практиці.</p>
35 – 59	Fx	<p><u>Знати:</u> незнання значної частини навчального матеріалу та суттєві помилки в орієнтації щодо фундаментальних положень дисципліни.</p> <p><u>Вміти:</u> невміння застосовувати знання на практиці, що передбачає повторне вивчення початкового матеріалу.</p>

0 – 34	F	<p><u>Знати:</u> незнання більшої частини навчального матеріалу та основних фундаментальних положень дисципліни.</p> <p><u>Вміти:</u> суттєве невміння застосовувати знання на практиці, що робить неможливим подальше навчання без обов'язкового повторного вивчення навчального матеріалу.</p>